

áttekintés az 1990-es évekig ekképp az építészet tágabb kulturális környezetének különmemű elemekből összerakott, többé-kevésbé mégis egységes történetébe illeszkedik. A két utóbbi fejezet földrajzi és kulturális értelemben is tagolt, többközpontú együttesként kezeli a nyugati világ építészetét. A mozaikszerű bemutatás – történeti értelemben is – egységes kerete arra a meggyőződésre (a Frankfurter Iskola szerzőinek elgondolásaira) épül, hogy az építészet, amely a többi művészetnél jobban rá van utalva az iparosodás fejlődésére és a növekvő városiasodásra, egyben kritikája is önmön külső feltételrendszerének.

KÉKESI ZOLTÁN

(TERC, Budapest, 2002, 501 oldal, 3400 Ft)

SZERVÁTIUSZ KLÁRA:

***Az idő kapujában*
(Szervátiusz Tibor
szobrairól)**

Az idő kapujában címet viselő könyv nem is annyira képzőművészeti album, mint inkább a befogadók és az alkotó által közösen megrajzolt Szervátiusz-portré, amelyben egyrészt a könyvben olvasható íráson, másrészt az albumban taglalt és megjelenített műveken keresztül a szobrász emberi és művészi élettraj-

za, állásfoglalása, ars poeticája, erkölcsi-etikai-esztétikai értékrendszere összegződik. *Az idő kapujában* tekinthető úgy is, mint Szervátiusz Tibor művész-ségének megfogalmazása és egy minden értelemben nemességet képviselő arc meghatóan nyílt, őszinte elénktráása.

Szervátiusz Tibor portréjának emberi-művészi kontúrjait a kötet írásai rajzolják meg: szó esik az albumban szereplő alkotások szinte mindegyikéről (Szervátiusz Klára: *Az idő kapujában*), a művész esztétikai nézeteiről (Szervátiusz Tibor: *Valóság és művészet*), emberi-erkölcsi hovatartozásáról (Babiczy Klára, Sz. Barna Klára beszélgetései), munkásságának áttekintéséről (Losonci Miklós írása), a befogadói viszonyulásokról, deklarációkról, emóciókról (Gombos Gyula előszava, Sándor András és Lisztóczy László beszéde, Babiczky Tibor a művészhez írott verse, Bartis Ferenc írása), a szervátiuszi művészet jelentőségének méltatásáról (dr. Ladocsi Gáspár fohásza, Rockenbauer Zoltán beszéde).

Az írások által megfestett kontúrvonal azonban korántsem határvonalat jelent: a kontúron belüli és azt körülölelő teret az albumban szereplő alkotások jelentik, amelyben minden kimondott szónál pontosabban fogalmazódik meg: kicsoda, milyen ember és milyen művész is Szervátiusz Tibor. Az albumban megjelenő szobrok átfogó képet

nyújtanak Szervátiusz művészi pályájáról, mondandójának mibenlétéről – a portrékon (*Móricz, Bartók, Ady, Szabó Dezső, Németh László, Petőfi, Jókai*) át a hit (*Életfa, Kolozsvári Krisztus, Székely Pietà, Kolozsvári Pietà*), a nemzet, a művészet, a történelem (*Tüzes trónon, Dózsa halála, Kós Károly, Tamási Áron, Rajeczky Benjámín, Eötvös-oszlop, Orosházi Emlékpark, Magyar Oltár; Boldogasszonykő* stb.) kérdéseire adott válaszokig (és válaszokat váró, feltett kérdésekig).

Szervátiusz Klárának a művész-szel készített beszélgetésében Szervátiusz saját interpretációi is helyt kapnak. *Az idő kapujában* című írás a Szervátiusz Klára alkotta és a művész által elfogadott tematikus rendszerezés (a népi ihletettségéből született művek, a létportrék és az írott kövek csoportja) vezérvonalán haladva tekint végig a szobrok során. A művész következetes szisztematikus-ságú öninterpretációi informálnak a szobrok keletkezéstörténetéről, a megválasztott anyag miértjéről, a megjelenítés módjáról, az alkotói szándék mibenlétéről és kifejeződé-sének mikéntjéről; válaszaiban hangsúlyt helyez az adott szobor térben való elhelyezkedésére, fogadtatására és a belekódolt üzenetre is, amelyek-ből sugárzik az a tudatos, átgondolt, hiteles művészi magatartás, amely – ha (szerencsére) nem is példa nélkü-li, de mindenképpen: – példamutató.

A *Magyar Oltár*ról mondja a szobrász: „a hely és a megmunkálás igényli a körbejárást, de minden lépésnél, minden újabb síknál újabb élményt kap a szemlélő”. Az album sokszínűsége, összegző volta, a lényegire fókuszáló részletessége alapján joggal mondható: ugyanez érvényes *Az idő kapujában* által megrajzolt Szervátiusz-portréra is.

HORVÁTH ORSOLYA

(*Püski Kiadó, 2003, 48+64 oldal*)

SZENTECZKI CSABA:

A nyomtatott grafika története és technikái

Magyar szerző tollából még nem jelent meg hasonló összefoglaló munka. Magyarul már igen, Aleš Krejča *A művészi grafika technikái* című könyve 1986-ban. A két azonos tartalmú kötet azonban igen jól kiegészíti egymást. Amíg például Krejča illusztrációs anyaga inkább 20. századi alkotásokból áll, addig Szenteczki Csaba az egyes technikák fénykorában élő legkiválóbb mesterek műveiből válogat; emiatt hangsúlyosabb nála a 16–18. század. Bizonyos pontokon Krejča részletesebb, túlnyomórészt fekete-fehér ábrái és reprodukciói azonban nem érnek fel a Műszaki Kiadó/Alföldi Nyomda színes illusztrációs anyagá-